

မှတ်စု အကျဉ်း ၁၀၊ ရာဇဝတ်မှုနှင့် ဆိုင်သော အကြောင်းအရာများနှင့် ပါဝင်မှုအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များ

လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်သည် လူ့အခွင့်အရေး၏ အခြေခံအချက်တစ်ချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အချို့သော ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည့် ပုံစံများသည် ထိခိုက်နစ်နာမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ခြင်းနှင့် အချို့စကားရပ်များသည် ကြီးမားသော ထိခိုက်နစ်နာမှုများ ဖြစ်စေခြင်းတို့ကြောင့် ၎င်းတို့အား ရာဇဝတ်မှု ဥပဒေအရ တားမြစ်နိုင်ကြောင်း တစ်ကမ္ဘာလုံးမှ အသိအမှတ် ပြုထားသည်။ ရာဇဝတ်ဥပဒေအရ တားဆီးမှုများသည် ပြင်းထန်သော သဘာဝရှိခြင်းကြောင့် ဤတားဆီးမှုများသည် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုမှုကို လွန်ကဲစွာ ကန့်သတ်သည် အပြုအမူမျိုးဖြင့် အသုံးမပြုနိုင်အောင် အထူး ဂရုစိုက်ရမည်။ ပြောဆိုချက်များအပေါ် ရာဇဝတ်ကြောင်းအရ ကန့်သတ်ချက်များ၌ တွေ့ရသော ယေဘုယျ ပြဿနာရပ်များမှာ အလွန်အမိပွယ် ဝေဝါးသော စကားလုံးများဖြင့် ယင်းကန့်သတ်ချက်များကို ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း သို့မဟုတ် လက်တွေ့ကျင့်သုံးရာတွင် အလွန်အကျွံ ကျယ်ပြန့်စွာ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး

အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးသည် အဆင့်မြင့်ဆုံး အမိန့်ညွှန်ကြားချက်၏ အကျိုးအတွက်ဖြစ်ပြီး အားလုံး အမှန်တကယ် အန္တရာယ် ရှိသောအခါတွင်၊ အားလုံးသော လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် ဒီမိုကရေစီစနစ် ကိုယ်တိုင်အတွက်လည်း အန္တရာယ် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် သင့်လျော်သော အခြေအနေများ၌ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခွင့်အား ၎င်းအကျိုးစီးပွားနှစ်ခုကို ကာကွယ်ရန်အလို့ငှာ ကန့်သတ်နိုင်သည်ဟု လက်ခံထားပြီး ထိုသို့လက်ခံထားသည်ကို နိုင်ငံသားများနှင့် နိုင်ငံရေး ရပိုင်ခွင့်အဖွဲ့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိညာဉ် (*International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR*)၏ အခန်း ၁၉(၃)၌ အတိအလင်း ဖော်ပြထားသည်။

သို့သော် ၂၀၁၁ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၁ရက် တိုက်ခိုက်မှု၏ နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်အားဖြင့် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အခြားသော အမျိုးသားလုံခြုံရေး ခြိမ်းခြောက်မှုများ တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် ကြီးထွားလာခြင်း စသည့် အန္တရာယ်အခြေအနေ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါ လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုခွင့်အား လုံခြုံရေး အကြောင်းပြချက်ဖြင့် လွန်ကဲစွာ ကန့်သတ်လိုသည့် ဖြားယောင်းမှုအောက် အလွယ်တကူ ပါသွားနိုင်သည်။ ဘင်ဂျမင် ဖရန်ကလင်သည် "မိမိတို့၏ လွတ်လပ်မှုကို ခဏတာ ယာယီ လုံခြုံရေးအတွက် လိုလိုလားလား အလဲအလှယ်ပြုသော ပြည်သူများသည် နှစ်ခုလုံးနှင့် မထိုက်တန်သဖြင့် နှစ်ခုစလုံးကို ဆုံးရှုံးရမည်"ဟု တချိန်တခါက ပြောကြားခဲ့မှုမှာ ထင်ရှား ကျော်ကြားသည်။

အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အဓိကပြဿနာတစ်ရပ်မှာ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုရန် ခက်ခဲမှုနှင့် နိုင်ငံအများအပြားရှိ ဥပဒေနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သူများသည် ၎င်းကို အလွန်ကျယ်ပြန့်စွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုလိုမှုကို ဖြစ်ကြသည်။ "အမျိုးသားလုံခြုံရေး" တွင် မည်သည့် အချက်များ ပါဝင်သည်ကို ရှင်းလင်းစွာ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက် မရှိသလို ဤအကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ အဓိက အပြည်ပြည်ဆိုင် ကြေငြာချက်ဖြစ်သည့် အမျိုးသား လုံခြုံရေးနှင့် သတင်း အချက်အလက်များ ရရှိခွင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အခြေခံသဘောတရားများ *Global Principles on National Security and the Right to Information* (Tshwane Principles) တွင်လည်း အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက် မရှိပေ။ သို့သော်လည်း ၎င်းသဘောတရား အမှတ် ၉တွင် အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဤအကြောင်းအရာ၏ နယ်ပယ်အတိုင်းအတာကို ကောင်းစွာ ညွှန်ပြနေသည့် တရားဝင် ချန်လှပ်ထားနိုင်သော သတင်းအချက်အလက် အမျိုးအစားများ စာရင်းကို ဖော်ပြထားသည်။ ။ အဆိုပါစာရင်းတွင် "ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ စီမံချက်များ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များ"၊ "ထုတ်လုပ်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်(သို့မဟုတ်) လက်နက်အသုံးပြုမှု စနစ်များ"၊ " နိုင်ငံပိုင်နက်ကို ထိမ်းသိန်းစောင့်ရှောက်ရန် အစီအမံများ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ အကဲဖြတ်ချက်များ (သို့မဟုတ်) အမျိုးသားအဆင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အကဲဖြတ်ချက်များ"၊ "ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့၏ နည်းလမ်းများ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံနှင့် အရင်းအမြစ်" နှင့် အခြားနိုင်ငံတစ်ခုမှ ပေးသော အမျိုးသား လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ စသည်တို့ ပါဝင်သည်။

ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားသည့် အချက်တစ်ချက်မှာ ဤကန့်သတ်ချက်များသည် ဒေသဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် ပုံမှန် ရာဇဝတ်မှုဖြစ်ပွားမှုများကို အခြေခံထားပြီး၊ အမျိုးသားလုံခြုံရေးအပေါ်တွင် ခိုင်လုံစွာ အခြေခံထားခြင်းမဟုတ်ပေ။ ထိုအချက်များအစား ခြိမ်းခြောက်မှုများသည် ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များဖြစ်သည့် လက်နက်ခဲယမ်းနှင့် ထောက်လှမ်းရေး အရည်အသွေးတို့အပေါ်တွင် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။

အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး ဆိုင်ရာ ဥပဒေများအား တလွဲအသုံးပြုမှုများမှ ကာကွယ်နိုင်ရန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံးမှ အဓိက မူဝါဒ သုံးခုကို ချမှတ်ထားသည်။ ပထမအချက်မှာ ၎င်းတို့သည် ဤယူဆချက်များကို သင်တင့်လျှောက်ပတ်စွာနှင့် ကျဉ်းမြောင်းစွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရန် တောင်ဆိုသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၁၁ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကော်မတီ၏ အထွေထွေသုံးသပ်ချက် အမှတ် ၃၄တွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ -

အကြမ်းဖက်ဝါဒအား အားပေးအားမြှောက်ပြုမှုနှင့် အစွန့်ရောက်လှုပ်ရှားမှုများစသည့် ရာဇဝတ်မှုများ သာမက အကြမ်းဖက်ဝါဒအား ချီးမွမ်းခြင်း၊ ဂုဏ်ပြုခြင်း နှင့် တရားမျှတမှုရှိကြောင်းဖော်ပြခြင်း တို့အား ရှင်းလင်းစွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရန် လိုအပ်ပြီး လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အား မလိုအပ်သော (သို့မဟုတ်) မျှတခြင်းမရှိသော ဝင်ရောက်စွတ်ဖက်မှုများ ဖြစ်ပွားခြင်းမရှိအောင်ရွက်ရမည်။ သတင်းအချက်အလက်ရရှိမှုအပေါ် လွန်ကဲသော ကန့်သတ်မှုများကိုလည်း ရှောင်ကျဉ်ရမည်။ မီဒီယာများသည် ပြည်သူများအား အကြမ်းဖက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက် ပေးရာတွင် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်သည့်အလျောက်

မီဒီယာ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု စွမ်းဆောင်ရည်အား လွန်ကဲစွာ မကန့်သတ်သင့်ပေ။
ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ တရားဥပဒေ နှင့်ညီညွတ်သော လှုပ်ရှားမှုများ
လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသည့် ဂျာနယ်လစ်များအား ပြစ်ဒဏ်မပေးသင့်ပေ။

ဒုတိယအချက်မှာ အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝတ်ပိပြားရေးတို့ကို ခြိမ်းခြောက်မှုအတွက်
ရှင်းလင်းသော ရည်ရွယ်ချက်လိုအပ်မှုအား တောင်းဆိုထားသည်။ ဥပမာအားဖြင့် Tshwanee မူဝါဒ၏
ရှေ့ပြေးဖြစ်သော၊ အမျိုးသားလုံခြုံရေး၊ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်နှင့်
သတင်းအချက်အလက်ရရှိနိုင်မှုဆိုင်ရာ ဂျီဟာန်နစ်ဘက် မူဝါဒ (*Johannesburg Principles on National
Security, Freedom of Expression and Access to Information*) ၌ ဖော်ပြချက်များသည် ဖြစ်အံ့ဆဲဆဲ
အကြမ်းဖက်မှုများကို လှုံ့ဆော်ပေးရန် ရည်ရွယ်သည်ဟု နိုင်ငံတော်မှ ထင်ရှားစေသည်ဆိုလျှင်
အမျိုးသားလုံခြုံရေးအား ခြိမ်းခြောက်မှု အနေဖြင့် အဆိုပါဖော်ပြချက်အား အပြစ်ဒဏ် ပေးနိုင်သည်ဟု
ဖော်ပြထားသည်။

တတိယအချက်မှာ ၎င်းတို့သည် ဖော်ပြချက်နှင့် ထိခိုက်မှုဖြစ်စေမည့် အန္တရာယ်တို့ကြားရှိ လွန်စွာ
ရှင်းလင်းသည့် ဆက်စပ်မှုကို တောင်းဆိုရမည်။ အာဖရိကတိုက်မှ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုဆိုင်ရာ
မူဝါဒ ကြေငြာချက် (*Declaration of Principles on Freedom of Expression in Africa*)၏ မူဝါဒ ၁၃၅
ဖော်ပြထားသည်မှာ -

တရားဥပဒေ၏အကျိုးစီးပွားကို အမှန်တကယ် ထိခိုက်နိုင်သည့် အန္တရာယ်ရှိခြင်း မဟုတ်လျှင်
သော်လည်းကောင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုချက်နှင့် ထိခိုက်နိုင်မှု အန္တရာယ်ကြားရှိ ကွင်းဆက်သည်
နီးကပ်စွာ အမှတ်မထင်တည်ရှိခြင်း မဟုတ်လျှင် သော်လည်းကောင်း နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝတ်ပိပြားရေး
နှင့် အမျိုးသားလုံခြုံရေး အပေါ် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အား ကန့်သတ်နိုင်ခြင်းမရှိစေရ။

ထို့အတူပင်၊ ဤကန့်သတ်ချက်များမှ နိုင်ငံများသည် အမျိုးသားလုံခြုံရေးအား ခြိမ်းခြောက်သည်ဆို၍
လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အား လွန်ကဲစွာတင်းကျပ်နိုင်ရန် အလွဲအသုံးပြုမှုမှ ကာကွယ်နိုင်ရန်
ကူညီပေးသည်။

အမှန်းတရားပွားများစေသည့် ပြောဆိုမှုများ

အတွေးအမြင်နှင့် အယူအဆ တို့ကြားရှိ စည်းတာထားမှုသည် ဖော်ကားတိုက်ခိုက်မှုဖြစ်သော်လည်း
၎င်းအား လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အောက်တွင် ကာကွယ်ထားသည်။
အမှန်းတရားပွားများစေသည့် ပြောဆိုမှုများသည် ခက်ခဲ၍ ရံဖန်ရံခါ၌ အငြင်းပွားဖွယ်ရာဖြစ်သည်။
သို့သော်လည်း ICCPR၏ အပိုဒ် ၂၀(၂)တွင် အမှန်းတရားပွားများစေသည့် ပြောဆိုမှုများ၏ အန္တရာယ်အား
လက်ခံထားသည်။ ICCPR၏ ဖော်ပြချက်တွင် နိုင်ငံများသည် အချို့သော ပြောဆိုမှုများအား တာမြစ်ရန်
အမှတ်တကယ်လိုအပ်သည်။ တိတိကျကျဆိုရလျှင် အမျိုးသားရေး၊ လူမျိုးရေးနှင့်
ဘာသာရေးမှန်းတီးမှုများကို အားပေးပြီး၊ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း၊ ရန်ပြုခြင်းနှင့် အကြမ်းဖက်မှုတို့ ဖြစ်ပွားအောင်
လှုံ့ဆော်ပေးသည့် ပြောဆိုမှုများဖြစ်သည်။

အပိုဒ် ၂၀(၂)အရ ကန့်သတ်ချက်များသည် အပိုဒ် ၁၉(၃)တွင် သတ်မှတ်ထားသည့် အပိုင်းပိုင်းပါ စစ်ဆေးချက်နှင့် ကိုက်ညီရန်လိုသည်။ UNHCR ၏ အထွေထွေ သုံးသပ်ချက် ၃၄ အရ -

အပိုဒ် ၂၀အရ ဖော်ပြထားချက်များသည် အပိုဒ် ၁၉ ပိုဒ်ခွဲ ၃ သတ်မှတ်ချက် အရ လိုက်နာ ကန့်သတ် နိုင်သည်။ အပိုဒ် ၂၀ အပေါ်အခြေခံထားသည့် တားမြစ်ချက်တစ်ခုသည် အပိုဒ် ၁၉ ပိုဒ်ခွဲ ၃ကိုလည်း လိုက်နာရမည်။

အပိုဒ် ၂၀ (၂) အရ အခြေခံအချက်လေးချက် ပေါင်းစပ်ထားသော ပြောဆိုမှုအား အမုန်းတရားပွားများစေသည့် ပြောဆိုမှုများအဖြစ် သတ်မှတ်ကြောင်း နားလည်သဘောပေါက်သည် - ၎င်းတို့မှာ ရည်ရွယ်ချက်ရှိခြင်း၊ လှုံ့ဆော်ခြင်း၊ ရလဒ်များကို တားဆီး ပိတ်ပင်ခြင်းနှင့် စာရင်းပြုထားသော အခြေခံ အချက်များအပေါ်တွင် အခြေပြုထားခြင်း တို့ဖြစ်သည်။ ပထမသတ်မှတ်ချက်၌ တားဆီး ပိတ်ပင်ထားသောရလဒ်တစ်ခုအား လှုံ့ဆော်ရန် ရည်ရွယ်ချက် ရှိသည့် ပြောဆိုမှုတစ်ခုသည် အမုန်းတရားပွားများစေသည့် ပြောဆိုမှုများအဖြစ် သတ်မှတ်စေသည်။ ဤအချက်အား အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံးမှ ဥပဒေပု လူ့အခွင့်အရေး တရားရုံး၏ အမှုတစ်ခုဖြစ်သော *Jersild v. Denmark* ကဲ့သို့ပင် ရှင်းလင်းစွာ ထပ်လောင်းအတည်ပြုထားသည်။ ဤအမှု၌ လူမျိုးခွဲခြားရေးအမြင်ရှိသော ယဉ်ကျေးမှုတစ်ခု၏ တည်ရှိမှုအား မြင်သာအောင် ဖော်ပြနိုင်ရန် အတွက် ရည်ရွယ်ပြောဆိုသော ဂျာနယ်လစ်တစ်ဦး၏ပြောဆိုချက်ကို အမုန်းတရားပွားများစေသည့် ပြောဆိုမှုအဖြစ် မသတ်မှတ်ပဲ၊ ကန့်သတ်ချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် ဒိန်းမတ်အစိုးရကိုသာ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အား ချိုးဖောက်သူ အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

ဒုတိယ သတ်မှတ်ချက်မှာ လှုံ့ဆော်မှုဖြစ်ပြီး ဆိုလိုသည်မှာ ထုတ်ပြန်ချက်ကို တရားဥပဒေနှင့်အညီ မတားဆီးနိုင်ခင် ထုတ်ပြန်ချက်တစ်ခုနှင့် တားဆီးပိတ်ပင် ထားသော ရလဒ်များကြားတွင် နီးစပ်သည့် တိုက်ရိုက် အကျိုးအကြောင်း ဆက်နွယ်မှုတစ်ခု ရှိရသည်။ ထုတ်ပြန်ချက်တစ်ခုသည် အကယ်စင်စစ် တာမြစ်စီးပိတ်ပင်ထားသော ရလဒ်တစ်ခုစီ ဦးတည်သွားပြီး ၎င်းမှာ သိသာထင်ရှားသော ရှင်းလင်းသည့် ညွှန်းဆိုမှု တစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အခြားသော အကြောင်းအရင်းများ၌လည်း တာဝန်ရှိနိုင်သည်။ ဤနေရာ၌ နောက်ခံအချက်အလက်များသည် အလွန်အရေးကြီးသည်။ ထုတ်ပြန်ချက်တစ်ခုသည် ငြိမ်းချမ်းမှုရှိနေသော နောက်ခံအကြောင်းအရာတစ်ခုအတွင်း မုန်းတီးမှုများဖန်တီးရန် မရည်ရွယ်သော်လည်း ပိုမို မတည်ငြိမ်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်ကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။

တတိယ သတ်မှတ်ချက်မှာ ထုတ်ပြန်ချက်တစ်ခုသည် တာဆီပိတ်ပင်ထားသောရလဒ် များထွက်ပေါ်လာရန် လှုံ့ဆော်ခြင်းဖြစ်သည်။ ရာဇဝတ်မှုများဖြစ်ပွားစေရန် လှုံ့ဆော်မှုတစ်ခုအဖြစ် ယေဘုယျအားဖြင့် တာမြစ်ပိတ်ပင်ခြင်းခံထားရသော အကြမ်းဖက်မှုနှင့် နိုင်ငံအများအပြားတွင် တာမြစ်ထားသော ခွဲခြား ဆက်ဆံမှုနှင့် (အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေမှ အကယ်စင်စစ် ကာကွယ်ပေးထားသည့်) စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေအနေတစ်ခုဖြစ်သည့် မုန်းတီးမှုများ တို့ပါဝင်သည်။ ဤအချက်အတွက် ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်မှုတစ်ခုမှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းများသည် မုန်းတီးမှုများကြောင့် မြေစာပင် ဖြစ်လာနိုင်သူများအား ကာကွယ်မှုများ မပေးမီ မုန်းတီးမှုများ လုပ်ရပ်အဖြစ် အမှန်တကယ် ပေါ်ထွက်လာသည်အထိ မစောင့်သင့်ပေ။

စတုတ္ထသတ်မှတ်ခတ်မှာ ထုတ်ပြန်ချက်တစ်ခုသည် အမျိုးသားရေး၊ လူမျိုးရေးနှင့် ဘာသာရေး အခြေခံ၍ မုန်းတီးမှုများကို လှုံ့ဆော်ပေးသည်။ သို့သော်လည်း ဤအချက်သည် တိုင်းရင်းသားအရေး သို့မဟုတ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက် နှင့် အခြားဆက်စပ်သော အကြောင်းအရာများ ကဲ့သို့သော သမိုင်းကြောင်းအရ မပြေလည်မှု နှင့် မပြောင်းလဲနိုင်သော အယူအဆများအပေါ် အခြေခံသည့် အခြားတူညီသော အကြောင်းရပ်များ ဆီသို့ ချဲ့ထွင်သွားသည်။ သို့ရာတွင် မူဝါဒအပေါ်၌ နိုင်ငံရေးပြိုင်ဘက်အနေနှင့် တိုက်ခိုက်သော ပြောဆိုမှုများသည် အမုန်းတရားပွားများစေသည့် ပြောဆိုမှုများ မဟုတ်ချေ။ အတွေးအမြင်တစ်ခုသို့ ဦးတည် ရည်ရွယ်သည့် ပြောဆိုမှုတစ်ခုသည် ကြမ်းတမ်း သို့မဟုတ် မမျှတ သော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် ကာကွယ်ပေးထားပြီး၊ ပုဂ္ဂလိကအခြေခံဖြင့် ၎င်း၏ အမျိုး၊ ဘာသာကို တိုက်ခိုက်သော ပြောဆိုမှုသည်သာ တားမြစ်ထားသော သတ်မှတ်ချက်ကို ချိုးဖောက်ခြင်းဖြစ်သည်။

အမုန်းတရားပွားများစေသည့် ပြောဆိုမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ထပ်မံဖြည့်စွတ်သည့် အချက်များကို တရားဥပဒေအရ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အထူးထုတ်ပြန်ချက် ၂၀၀၁ခုနှစ် ပူးတွဲကြေငြာချက် တွင် ဖော်ပြထားသည် -

- မှန်ကန်သော ထုတ်ပြန်မှုတစ်ခုအတွက် မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မှ အပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းမခံစေရ။
- ခွဲခြားဆက်ဆံမှု၊ ရန်လိုမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုတို့ကို လှုံ့ဆော်ပေးသည့် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပြောဆိုသော အမုန်းတရားစကားများဟု မပြနိုင်သည့်အခါ အမုန်းတရား ပွားများစေသည့် ပြောဆိုမှုများအား ဖြန့်ဖြူးခြင်းကြောင့် မည်သူ တစ်စုံတစ်ယောက်မှ ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်း မခံစေရ။
- ဂျာနယ်လစ်များမှ သတင်း အချက်အလက်နှင့် အတွေးအမြင်များ လူထုအား မည်သို့ အကောင်းဆုံး သတင်းပေးမည်နည်းဟု ဆုံးဖြတ်ခွင့် နှင့် ၎င်း ဆုံးဖြတ်ခွင့်အား လေးစားလိုက်နာရန်၊ အထူးသဖြင့် လူမျိုးရေး အစွန်းရောက်မှုများနှင့် သဘောထားသေးမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ အစီရင်ခံရာတွင်
- မည်သူတစ်ဦးမှ စိစစ်ရေး၏ ကြိုတင် ဆုံးဖြတ်ခြင်း မခံစေရ။
- တရားရုံးမှ ချမှတ်သော မည်သည့် ပြစ်ဒဏ်မဆို အချိုးအစားညီမျှမှု မူဝါဒနှင့် ညီညွတ်ကိုက်ညီရမည်။

မဖွယ်မရာပြောဆိုခြင်း

မဖွယ်မရာပြောဆိုခြင်းသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအောက်ရှိ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော် ပြောဆိုခွင့်ကို ကန့်သတ်သည့် ဧရိယာတွင် ရှင်းလင်းမှုမရှိသော နယ်ပယ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အချို့သောသူများကို ဖော်ကားပုတ်ခတ်သည့် ထုတ်ပြန်ချက်များအား ကာကွယ်ထားစဉ်တွင်၊ အပိုင်း ဥပိုင်းပါ စစ်ဆေးချက်အရ ပြည်သူလူထု၏ ကိုယ်ကျင့်တရား အကျိုးစီးပွား အတွက် နိုင်ငံတော်သည် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို တားဆီးနိုင်သည့် အာဏာရှိသည်။ (မှတ်စုတို ၂ကိုကြည့်ရန်)

မဖွယ်မရာပြောဆိုခြင်းသည် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရန် အလွန်ခက်ခဲပြီး၊ ယေဘုယျ သတ်မှတ်ထားသော အဆင့်သတ်မှတ်ချက် မရှိပေ။ တစ်ချိန်တည်း၌ပင် UNHCR ၏ အထွေထွေသုံးသပ်ချက် ၃၄တွင်

စံနှုန်းတစ်ခုအား စည်းကြပ်ရာတွင် အစဉ်အလာတစ်ခုမှ တန်ဖိုးများအား အခြားအစဉ်အလာများ အပေါ်တွင် အသုံးမပြုနိုင်ပေ ဟု ထင်ထင်ရှားရှား ဆိုထားသည်။

အထွေထွေ သုံးသပ်ချက် အမှတ် ၂၂ တွင် ကော်မတီသည် ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် ပတ်သက်သည့် အယူအဆများသည် များစွာသော လူမှုရေး၊ ဒဿနပေဒနှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အစဉ်အလာများမှ ဆင်းသက်လာသည်။ အကျိုးဆက် အားဖြင့် ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် ပတ်သက်သည့် ကာကွယ်မှုများ၏ ရည်ရွယ်ချက်အတွက် ကန့်သတ်မှုများသည် တစ်ခုတည်းသော အစဉ်အလာမှ သီးသန့်ဆင်းသက်လာခြင်း မဟုတ်သော စည်းမျဉ်းများကို အခြေခံရမည် ဟူသော အချက်အား လေ့လာရသည်။ မည်သည့် ကန့်သတ်ချက်များမဆို ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မပြုခြင်းဆိုင်ရာ မူဝါဒများကို နားလည်သဘောပေါက်ရမည်။

တစ်ချိန်တည်း၌ပင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနှင့် ပြည်တွင်း တရားရုံးများက ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာ မေးခွန်းများသည် အမျိုးသားရေးနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အစဉ်အလာများနှင့် နီးကပ်စွာ ချည်နှောင်လျက်ရှိကြောင်း လက်ခံထားကြသည်။

ယုံကြည်မှုဆိုင်ရာ အခြင်းအရာများကို ဖော်ကားပြောဆိုခြင်း

တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ကိုကွယ် ယုံကြည်ပိုင်ခွင့်ကို ICCPR ၏ အပိုဒ် 18 အရ လူ့အခွင့်အရေးတစ်ခုအဖြစ် ကာကွယ်ပေးထားသည်။ ဘာသာမဲ့ အယူအဆသာမက ဘုရားတစ်ဆူ (သို့မဟုတ်) အဆူများစွာကိုးကွယ်မှု စသည့် ယုံကြည်မှုများကို ပြုလုပ်နိုင်ကြောင်း UNHCR မှ ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။ ဤအခွင့်အရေးများသည် အခန်း ၁၉ (လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုကို ကာကွယ်ခြင်း)နှင့် အခန်း ၂၀ (နိုင်ငံတော်မှ မုန်းတီးမှုကို ဖြစ်ပွားစေသော ပြောဆိုမှုများအား ကာကွယ်ပေးခြင်း) တို့၏ ဆုံမှတ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာတို့နှင့် ပတ်သက် သည့် ပြောဆိုမှုများတွင် မျှတမှုရှိရန် ဂရုစိုက်ဖို့လိုအပ်သည်။

ယုံကြည်မှုဆိုင်ရာ အခြင်းအရာများကို ဖော်ကားပြောဆိုခြင်း ဥပဒေသည်_နှင့် ဘာသာတရား တစ်ခုကို သက်ဝင်ယုံကြည်သူများအား ဆန့်ကျင်၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း၊ ရန်လိုခြင်းနှင့် အကြမ်းဖက်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပွားရန် လှုံ့ဆော်မှုအား တားမြစ်ခြင်း ထက်ကျော်လွန်ပြီး ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ယုံကြည်မှုနှင့် အမှတ်လက္ခဏာများကို ရှုံ့ချပြောဆိုမှုများအား ___ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ တရားဥပဒေနှင့် ညီညွတ်သည်ဟု မသတ်မှတ်တော့ပေ။ UNHCR ၏ ၂၀၁၁ခုနှစ် အထွေထွေ သုံးသပ်ချက် ၃၄တွင် ဖော်ပြထားချက်မှာ -

ယုံကြည်မှုဆိုင်ရာ အခြင်းအရာများကို ဖော်ကားပြောဆိုခြင်း ဥပဒေ အပါအဝင် ဘာသာတရား တစ်ခု (သို့မဟုတ်) အခြားယုံကြည်မှုတစ်ခုခုအပေါ် ရိုသေလေးစားခြင်း ကင်းမဲ့မှု ပြသခြင်း ကို တားမြစ်ခြင်းသည် ပဋိညာဉ်၏ အခန်း ၂၀ အပိုဒ် ၂တွင် ထည့်သွင်းထားသော တိကျသော အခြေအနေများမှလွဲ၍ ပဋိညာဉ်နှင့် သဟဇာတ မဖြစ်ပေ။

ထိုအချက်နှင့် ကိုက်ညီစွာ ခိုင်မာသည့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများတွင် ၎င်းတို့၏ ယုံကြည်မှုဆိုင်ရာ အခြင်းအရာများကို ဖော်ကားပြောဆိုခြင်း ဥပဒေတစ်ခုလုံးအား ရုပ်သိမ်းခဲ့ပြီး၊ ထိုဥပဒေများကို ဆက်လက် ထားရှိလျှင်လည်း ထိုဥပဒေအရ အရေးယူခြင်းမျိုးအလွန် ရှားပါးသည်။

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ သက်ဝင်မှုနှင့် ယုံကြည်မှုများကို ကာကွယ်ပေးသည့် အဆိုပါဥပဒေ၌ ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ပြဿနာများစွာ ရှိသည်။ ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံများ၌ ဘာသာရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စများအပါအဝင် ကွဲပြားခြားနားသည့် အတွေးအမြင်များနှင့် ပတ်သက်၍ အမိန့်ပြန်တမ်းများထက် လွတ်လပ်ပွင့်လင်းသော ဆွေးနွေးပွဲများ၌ ပြိုင်ဆိုင်ဆွေးနွေးကြသည်။ ဘာသာရေး၌ နိုင်ငံရေးမှ တိုက်ရိုက် (သို့မဟုတ်) သွယ်ဝိုက်၍ လွှမ်းမိုးမှုရှိခြင်းမှာ သိသာလှသော အမှန်တရားဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခု၏ မူဝါဒများတွင် အခိုင်အမာတည်ရှိသော ဘာသာရေး အတွေးအမြင်များ ပါဝင်ပါက ထိုအတွေးအမြင်များအား ဝေဖန်ခြင်းနှင့် စကားစစ်ထိုးခြင်းတို့မှ ကာကွယ်ရန်မှာ ဒီမိုကရေစီ စံနှစ်အရ နည်းမကျပေ။ ယုံကြည်မှုဆိုင်ရာ အခြင်းအရာများကို စော်ကားပြောဆိုခြင်း ဥပဒေ၏ အခြားသော ပြဿနာရပ်များမှာ ၎င်းသည် ဘုရားတစ်ဆူတည်ဝါဒ၊ ဘုရားအဆူဆူဝါဒနှင့် ဘုရားမရှိဝါဒဟူ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ရှေ့နောက်မညီသော ယုံကြည်မှုများ ရှိသော အခြေအနေတစ်ခုနှင့် လိုက်လျောညီထွေနိုင်စွမ်းမရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထပ်မံဖြည့်စွက်ရလျှင် ယုံကြည်မှုဆိုင်ရာ အခြင်းအရာများကို စော်ကားပြောဆိုခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေများသည် ရံဖန်ရံခါ၌ လူအများစု ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာတရား တစ်ခုတည်းကိုသာ ကာကွယ်ပေးခြင်းနှင့် ၎င်းနည်းလမ်းကိုသာ အသုံးပြုသောကြောင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကိုလည်း ပြသသည်။ အမှန်တွင် ယုံကြည်မှုဆိုင်ရာ အခြင်းအရာများကို စော်ကားပြောဆိုခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေများကို ကျင့်သုံးသည့် အလေ့အထအား တခါတရံ၌ လူနည်းစုကိုးကွယ်သည့် ဘာသာများ၊ မတူညီသော ကိုးကွယ်မှုများနှင့် ဘာသာမဲ့များကို ဖိနှိပ်ရာတွင်လည်း အသုံးပြုသည်။

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများ၏ အောက်တွင် တရားရုံးများသည် အများပြည်သူ၏ရှေ့မှောက်တွင် ကြားနာမှုများကို ဆောင်ရွက်ရသည်ကို အခိုင်အမာ သက်သေထူသည်။ ICCPR ၏ အပိုဒ် ၁၄(၁) တွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ-

လူသားများအားလုံးသည် တရားရုံးနှင့် တရားခွင့် ရှေ့မှောက်တွင် တန်းတူညီမျှမှုရှိရမည်။ ရာဇဝတ်တရားစီရင်မှုများ၌ တရားဥပဒေအရ တိကျသော အခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်များရှိသော တရားရင်ဆိုင်ရသူ မည်သူမဆို မျှတ၍ အများပြည်သူကြားနာနိုင်သော၊ တရားဥပဒေအရ လွတ်လပ်မှုနှင့် သမာသမတ်ကျမှုရှိသော တရားရုံး၌ စစ်ဆေးခံရန်တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ကိုယ်ကျင့်တရား၊ နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးနှင့် ဒီမိုကရက်တစ် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအတွင်း အမျိုးသားလုံခြုံရေး၊ အမှုတွင် ပါဝင်ကြသော တရားလို တရားခံများ၏ ကိုယ်ရေးဘဝအကျိုးစီးပွားအတွက် လိုအပ်လျှင်၊ ထူးခြားသော အခြေအနေများတွင် အများပြည်သူသိရှိခြင်းသည် တရားစီရင်မှုမဟုတ်ဘဲ အကျိုးကို အယူအဆ တိမ်းစောင်းစေနိုင်သည်ဟု တရားရုံးတော်မှ ထင်မြင်သုံးသပ်လျှင် စသည့် အကြောင်းပြချက်များဖြင့် သတင်းဌာနများနှင့် အများပြည်သူတို့အား တရားစီရင်မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း (သို့မဟုတ်) တစ်ခုလုံးမှ ဖယ်ထုတ်ထားနိုင်သော်လည်း အရွယ်မရောက်သေးသောသူများ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် ပတ်သက်၍ ကလေး ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ခွင့်နှင့် အိမ်ထောင်ရေးဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုတို့နှင့် ပတ်သက်သော အမှုများကို ခြွင်းချက်ထားပြီး မည်သည့် ရာဇဝတ်မှု သို့မဟုတ် တရားရင်ဆိုင်သည့် အမှုတွင်မဆို ချမှတ်လိုက်သော စီရင်ချက်များကို အများပြည်သူသိရှိနိုင်ရန် ထုတ်ပြန် ကြေညာရမည်။

တစ်ချိန်တည်း၌ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အား ကာကွယ်ရန်နှင့် အထူးသဖြင့် တရားရေးဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်မှု၏ သမာသမတ်ကျမှုတို့သည် အကြီးမားဆုံး အရေးအကြီးသော အချက်များဖြစ်သည်။ တရားရုံးသို့ လိမ်ညာထွက်ဆိုခြင်းနှင့် သက်သေများအားခြိမ်းခြောက်မှုစသည်တို့သည် တာမြစ်ထားသည့် အချို့သော ဖော်ပြချက်များတွင်ပါဝင်သည်။ မီဒီယာများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် တရား ဥပဒေနှင့်သက်ဆိုင်သော အမှုများကို တင်ပြနိုင်ခွင့်ရှိပြီး၊ ပြည်သူများ၏ ကြီးမားပြင်းထန်သော စိတ်ဝင်စားမှု ခိုင်မာစေရန် တိုးတက်မှုဖြစ်စဉ်များအား သတင်းထုတ်ပြန်ပေးရမည်။ အပိုဒ် ၁၄(၁)၌ ရှင်းလင်းဖော်ပြထားချက်အရ ဥပမာအားဖြင့် ကလေးသူငယ်များနှင့် ခံရသူများ/မြေစာပင်တို့၏ အထောက်အထားများကို ကာကွယ်ရန် အချို့သော အခြေအနေများတွင် မီဒီယာတို့မှ တင်ပြချက်များအား ကန့်သတ်နိုင်သည်။

တရားစီရင်မှုစနစ်မှ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အား ကာကွယ်ရန် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို ကန့်သတ် မှုများသည် ပိုမို အငြင်းပွားဖွယ်ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၂ခုနှစ် ပူးတွဲကြေငြာချက်မှ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် အတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အထူးထုတ်ပြန်ချက်၌ တရားရုံးနှင့် တရားစီရင်မှုအပေါ် ဝေဖန်ခြင်းအား အထူးတာမြစ်ချက်များသည် တရားမျှတမှု မဖြစ်နိုင်ပေ။ တရားစီရင်ရေးသည် ပြည်သူဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍတွင် အဓိကကျသဖြင့် အများပြည်သူ ရှေ့မှောက်၌ ပွင့်လင်းစွာ စေ့စေ့စပ်စပ် စိစစ်နိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။

R. v. Koptyo ၏ အွန်တာရီယို အယူခံရုံးမှ ဤအချက်နှင့် ပတ်သက်သော အကြောင်းပြချက်ကို ရှင်းလင်းစွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်မှာ -

၎င်းတို့ အရေးပါမှု၏ ရလဒ်အဖြစ် တရားရုံးများသည် သုံးသပ်ချက်နှင့် ဝေဖန်ချက်တို့၏ အဓိကအကြောင်းအရာ ဖြစ်ကြောင်း သေချာသည်။ အကြောင်းအရာအားလုံးမှာ ကောင်းမွန်စွာ အကျိုးအကြောင်း ပြနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ တရားမနိုင်သော အမှုသည်တစ်ဦးသည် စီရင်ချက်ချပြီးသောအခါတွင် ချီးကျူးသည့် အသုံးအနှုန်းများမပါသော မှတ်ချက်များ ပြုနိုင်ပေသည်။ အချို့သော ဝေဖန်ချက်များမှာ ကောင်စွာ အခြေခံထားပြီး၊ အချို့အကြံပေးမှုများမှာ ချမှတ်ထားမှုများ ပြောင်းလဲရန်အတွက် ထိုက်တန်သည်။ သို့သော်လည်း တရားရုံးများသည် အငြင်းအခုံတည်းဟူသော ပုလောင်မှုအောက်တွင် ညှိုးနွမ်းသွားမည့် နနယ်သော ပန်းပွင့်များမဟုတ်ကြပေ။ တရားရုံးများသည် မတူညီသော အချိန်များတွင်ပင် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ကောင်းမွန်ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ၎င်းတို့သည် ရပ်ရွာမှ ကောင်းစွာအသိအမှတ်ပြုခံရပြီး အကြောင်းမှာ လေးစားထိုက်သော ဆောင်ရွက်မှုများကြောင့်ဖြစ်သည်။ တရားရုံးများသည် ၎င်းတို့၏ ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဝေဖန်မှုများနှင့် စောဒကတက်မှု အတားအဆီးများအားကြောက်ရွံ့ခြင်းမရှိပေ။

သို့သော်လည်း နိုင်ငံအများအပြား၌ တရားရုံးများနှင့် တရားစီရင်မှုများကို ဦးတည်လာသည့် ဝေဖန်မှုများကို ကျိုးကြောင်းဆီလျော်ခြင်းမရှိပဲ ကန့်သတ်မှုများပြုလုပ်သည်။ တရားဥပဒေနှင့် ညီညွတ်သော ကာကွယ်ရန် လိုအပ်သည့် တစ်ခုတည်းသော အကျိုးအမြတ်မှာ အများပြည်သူများသည် အငြင်းပွားမှုများ၏ နောက်ဆုံး ဆုံးဖြတ်သူအနေဖြင့် တရားရုံးများကို ဆက်လက်အသုံးပြုရန် ဆန္ဒရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် လွန်စွာမှ အန္တရာယ်ကင်းသည်။

Further Reading:

ဆက်လက် ဖတ်ရှုလေ့လာရန်

- *Global Principles on National Security and the Right to Information*, 2013:
<http://www.opensocietyfoundations.org/publications/global-principles-national-security-and-freedom-information-tshwane-principles>.
- Toby Mendel, *Study on International Standards Relating to Incitement to Genocide or Racial Hatred*, 2006:
http://www.concernedhistorians.org/content_files/file/TO/239.pdf.
- Amnesty International, "Written contribution to the thematic discussion on Racist Hate Speech and Freedom of Opinion and Expression organized by the United Nations Committee on Elimination of Racial Discrimination", 2012:
<http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CERD/Discussions/Racisthatespeech/AmnestyInternational.pdf>.
- ARTICLE 19, *The Camden Principles on Freedom of Expression and Equality*, 2009:
<http://www.article19.org/data/files/pdfs/standards/the-camden-principles-on-freedom-of-expression-and-equality.pdf>.